

Elliðaárdalur - breyting á deiliskipulagi vegna Árbæjarlóns, Árbæjarstíflu og Rafstöðvarvegs – Svör við athugasemdum

Að lokinni auglýsingu er lögð fram að nýju tillaga Landslags og umhverfis- og skipulagssviðs, dags. 3. nóvember 2025, um breytingu á deiliskipulagi Elliðaárdals vegna Árbæjarlóns, Árbæjarstíflu og Rafstöðvarvegs. Í breytingunni sem lögð er til felst að afmörkun Árbæjarlóns er fjarlægð þar sem það er ekki lengur til staðar og náttúrulegir árfarvegir Elliðaár skilgreindir í stað lónsins. Þá er skilgreint nýtt hlutverk Árbæjarstíflu sem aðgengileg göngutenging yfir Elliðaárnar ásamt því að breytingar verða á aðliggjandi stígum og áningarstöðum beggja megin stíflunar. Breytingin tekur einnig til Rafstöðvarvegar þar sem breytingar verða á stígakerfi og útfærslum þar sem vegurinn fer um Rafstöðvarsvæðið. Markmiðið er að umhverfi og dalurinn allur verði áfram einstök náttúru- og útivistarperla, skv. uppdrætti Landslags, dags. 27. febrúar 2026 og greinargerð Landslags, dags. 25. febrúar 2026. Einnig er lögð fram skýrsla Verkís, dags. í september 2025, um áhrifamat vatnshlota vegna breytinga á Árbæjarstíflu og framkvæmda við nýja brú. Athugasemdir bárust.

Aðalskipulag Reykjavíkur 2040

Svæði breytinga merkt á gildandi deiliskipulagsuppdrátt

Skipulag í gildi

Aðalskipulag: Í gildi er Aðalskipulag Reykjavíkur 2040, samþykkt í borgarstjórn Reykjavíkur þann 19. október 2021 og birt í B-deild stjórnartíðinda þann 18. janúar 2022. Skv. aðalskipulaginu tilheyrir svæðið sem breytingar ná yfir borgarhluta 7. Árbær og eru á skilgreindum svæðum vegar S61- Leikskólar, trúar- og lífsskoðunarstofnanir – Samfélagsþjónusta og OP4 – Opin svæði – Elliðaárdalur.

Deiliskipulag/ Hverfisskipulag: Í gildi er Deiliskipulag Elliðaárdals, endurskoðun, samþykkt í borgarstjórn 15. desember 2020, ásamt síðari breytingum.

Umsögn

Athugasemdir bárust frá eftirfarandi aðilum:

1. Íris Hlíðkvist Bjarnadóttir f.h. Húsnæðis-, mannvirkja- og skipulagsstofnun, Skipulags- og umhverfissviðs
2. Örn Falkner
3. Ingimundur Jón Bergsson f.h. Stangveiðifélags Reykjavíkur
4. Ingvar Atli Sigurðsson f.h. Náttúrufræðistofnunar
5. Erlendur Smári Þorsteinsson f.h. Landssamtaka hjólréiðamanna
6. Sveinn Jónatansson
7. Henný Helga Hafsteinsdóttir f.h. Minjastofnunar Íslands
8. Gunnar Valdimar Árnason
9. Hörður Guðjónsson f.h. Íþróttafélagsins Fylki
10. Ólína Valgerður Hansdóttir
11. Einar Schweitz Ágústsson
12. Friðþjófur Arnar Árnason f.h. Hafrannsóknarstofnunar
13. Svava Svanborg Steinarsdóttir f.h. Heilbrigðiseftirlits Reykjavíkurborgar
14. Matthías Geir Pálsson

Athugasemdir númer 1, 4 og 7 þarfnast ekki svara og tekið er tillit til þeirra í áframhaldandi vinnu.

2. Ath. Örn Falkner

Athugasemd

Fuglategundum hefur fækkað á svæðinu að mati umsagnaraðila. Svæði sem raskað hefur verið ná ekki að gróa upp með fullnægjandi hætti. Mótmælt er því raski á umhverfi og náttúru sem talið er að framkvæmdin muni hafa í för með sér.

Lóð umsagnaraðila og nágranna hans eru sagðar hafa sigið um allt að 2 cm. Myndast hafa dældir í lóðum. Brunnar standa upp úr grasi, sem er talið tengjast þurrð og breytingum á aðstæðum. Spurt er hver beri ábyrgð á því tjóni sem kann að hafa orðið og velt er upp hvort skaðabótaskylda kunni að vera til staðar vegna áhrifa framkvæmdanna. Mótmælt er fyrirhugaðri nýrri brú á svæðinu.

Svar

Tillagan byggir á þeirri stefnu að við niðurlagningu Elliðaárvirkjunar verði vatnafar svæðisins fært nær náttúrulegu ástandi eftir því sem kostur er, með hliðsjón af ákvæðum vatnalaga, jafnframt því sem tekið er tillit til friðaðra mannvirkja og núverandi landnotkunar. Við undirbúning tillögunnar var stuðst við fyrirliggjandi fuglatalningar, sem sýna sama eða meiri tegundafjölda en árið 2019. Tegundasamsetning hefur breyst, fleiri vaðfugla og spörfugla er að finna en færri litla andfugla. Sjá má rannsókn hér:

https://orkuveitan.overcastcdn.com/documents/RVK_V%C3%B6ktun_fugla_vi%C3%B0_%C3%81rb%C3%A6jarst%C3%ADflu_-_2022.pdf

Ekkert liggur fyrir um að varanleg tæming Árbæjarlóns hafi haft í för með sér neikvæð áhrif á fasteignir eða umhverfi þeirra. Því er því hafnað að varanleg tæming Árbæjarlóns hafi valdið sigi og skemmdum á fasteignum í Árbæ. Í þessu sambandi þarf að hafa í huga að vatnsmagn í lóninu hefur ávallt tekið breytingum árlega.

Þar sem ekki liggur fyrir nein sönnun um tjón er ekki unnt að svara því til hver gæti hugsanlega borið skaðabótaábyrgð á ætluðu tjóni.

Aðrar athugasemdir varða ekki deiliskipulagsbreytingu, en hægt er að senda ábendingar á Umhverfis-og skipulagssvið og erindið sett í réttan farveg.

3. Ath. Ingimundur Jón Bergsson f.h. Stangveiðifélags Reykjavíkur

Athugasemd

SVFR gerir ekki athugasemd við markmið verkefnisins sem slíkt, enda verði það unnið af ýrústu varúð og með skýrum skilyrðum um vernd ána, lífríkis þeirra og aðgengi veiðimanna. Í stefnu SVFR um Elliðaárna er lögð áhersla á að almenningur geti notið dalsins, en að aukin umferð, innviðir og framkvæmdir megi aldrei ganga á kostnað lífríkis, fiskistofna eða náttúrulegs jafnvægis ána.

Leggja fram eftirtalin skilyrði við framkvæmdir:

1. Framkvæmdir fari ekki fram frá 1. maí til 15. september.
2. Mengunarvarnir verði tryggðar með öllum tiltækum ráðum.
3. Vatnsgæði verði vöktuð á framkvæmdatíma.
4. Vinnuvélar fari ekki út í ána.
5. Aðgengi veiðimanna verði tryggt á veiðitíma.
6. Fiskifræðingur árinna verði hafður með í ráðum á öllum stigum.
7. Lýsing verði lágstemmd og valdi ekki truflun í áni.
8. Frágangur og endurheimt verði tryggð.

SVFR áréttar að félagið setur sig ekki upp á móti framkvæmdinni að öðru leyti, enda verði framangreind skilyrði tryggð með skýrum hætti í leyfum, útboðsgögnum, verklýsingum og eftirliti.

Svar

Tekið er undir ábendingar SVFR um vernd lífríkis Elliðaána, tímasetningu framkvæmda, mengunarvarnir, vöktun og aðra þætti er varða nánari hönnun, framkvæmd og eftirlit og verða þær hafðar til hliðsjónar við áframhaldandi undirbúning og leyfisveitingar.

Aðrar athugasemdir varða ekki deiliskipulagsbreytingu, en hægt er að senda ábendingar á Umhverfis-og skipulagssvið og erindið sett í réttan farveg.

5. Ath. Erlendur Smári Þorsteinsson f.h. Landssamtaka hjólreiðamanna

Athugasemd

Leiðin yfir Árbæjarstíflu er eina tenging hjólreiðafólks yfir Elliðaá, þar sem næstu tengingar eru of langt í burtu (Elliðastöð og Árbæjarlaug). Leggja til að forgangsraða og byggja nýja brú fyrst. Benda á að brúin sé ekki með aðgengi fyrir öll og það eigi að koma tröppur sunnan megin.

Huga þarf að því hvernig hægt er að hægja á hjólreiðafólki niður Rafstöðvarveg. En leggur áherslu á öryggi hjólreiðarfólks. „Hjólaleiðir eiga að vera sléttar, beinar, greiðar og án hindrana.“ og „...Ýmsar hugmyndir um að hindra för hjólandi með ýmskonar tálmunum, sem draga úr öryggi hjólandi, koma ekki til greina; engar slíkar lausnir mega vera á kostnað öryggis hjólandi.“ LHM leggja til lausnir í þessu samhengi. LHM leggja áherslu á skjólmyndun með gróðri en jafnframt að gróður hindri ekki sýn við gatna-og stígamót. Í verkhönnun skal gera ráði fyrir merkingum og hafa Hönnunarleiðbeiningar fyrir hjólreiðar, til hliðsjónar í hönnun og framkvæmdum. Óska eftir að LHM fá tækifæri

á að rýna verkhönnun á seinni stigum. Auk þess er bent er á að brýr ofan við Rafstöðina eru illa farnar og of mjóar fyrir núverandi umferð.

Svar

Tekið er undir mikilvægi góðra tenginga fyrir gangandi og hjólandi um Elliðaárdal. Deiliskipulagstillagan gerir ráð fyrir bættri tengingu yfir Árbæjarstíflu með nýrri brú sem verður breiðari og aðgengilegri en núverandi brú og hönnuð í samræmi við kröfur um algilda hönnun. Ábendingar um merkingar, öryggi hjólandi, lýsingu og aðra nánari útfærslu verða hafðar til hliðsjónar við áframhaldandi hönnun verkefnisins.

Aðrar athugasemdir varða ekki deiliskipulagsbreytingu, en hægt er að senda ábendingar á Umhverfis-og skipulagssvið og erindið sett í réttan farveg.

6. Ath. Sveinn Jónatansson

Athugasemd

Tillagan er talin brjóta gegn gildandi aðalskipulagi Reykjavíkur. Aðalskipulag gerir ráð fyrir Árbæjarlóni og hverfisvernd svæðisins. Lónið er talið lykilþáttur í ásynd, náttúru og menningarlandslagi dalsins.

Elliðaárdalur (þ.m.t. Árbæjarlón) er á náttúruminjaskrá og nýtur sérstakrar verndar. Röskun á svæðinu er aðeins heimil við sérstakar aðstæður og með viðeigandi leyfum. Tillagan er talin ganga gegn þessum verndarhagsmunum.

Breytingarnar og fjarlægingu lónsins krefjast umhverfismats skv. Lögum. Umfang og áhrif á náttúru, lífríki og íbúa eru talin veruleg. Skortur á slíku mati gerir tillöguna að mati umsagnaraðila ólögmæta.

Árbæjarlón telst „forn farvegur“ og nýtur verndar vatnalaga. Ekki má breyta slíku svæði án leyfa eða lagaheimilda. Fjarlæging lónsins er talin brjóta gegn vatnalögum og lögum um stjórn vatnamála.

Breytt vatnsstaða getur valdið jarðsigi og tjóni á húsum, lóðum og innviðum. Fjarlæging mikils vatnsmagns hefur áhrif á grunnvatn og jarðveg. Vísbendingar eru um að slíkt tjón sé þegar farið að koma fram. Fullyrðingar um að svæðið verði fært í „fyrri horf“ taldar örökstuddar. Áhrif á vatnsgæði, mengun og ofanvatn talin vanmetin. Umhverfismat vanti og niðurstöður sérfræðiskýrslna taldar hlutdrægar.

Gagnrýnt að hætta raforkuframleiðslu í Elliðaárvirkjun og talið hagkvæmt og mikilvægt fyrir orkuöryggi borgarinnar að halda henni áfram. Sérstaklega mikilvægt með tilliti til áhættu á truflunum í orkukerfi.

Fjarlæging lónsins hefur haft neikvæð áhrif á fuglalíf og færri fuglar, breyting á tegundasamsetningu og verri skilyrði fyrir varp. Álf og andfugl hafa horfið eða átt erfiðara uppdráttar.

Mótmælt að svæðið sé öruggara án lóns. Straumharðar ár taldar hættulegri en stöðuvötn, sérstaklega fyrir börn.

Tillagan talin ólögmæt og gegn hagsmunum íbúa og almennings. Lagt til að falla frá skipulagsbreytingum.

Sveinn hvetur til að Árbæjarlón sé endurheimt til að vernda náttúru og koma í veg fyrir tjón.

Svar

Við mat á því hvort deiliskipulag sé í samræmi við aðalskipulag ber að líta til þeirrar stefnu og þeirra skipulagsákvæða sem þar koma fram. Í Aðalskipulagi Reykjavíkur 2040 er ekki að finna stefnu eða skipulagsákvæði sem mæla fyrir um að Árbæjarlóni skuli viðhaldið, að Árbæjarstífla skuli standa óbreytt eða að ákveðinni vatnsstöðu skuli haldið.

Athugasemdir við auglýstri tillögu vísar í eldri útgáfu aðalskipulags, í dag er sá texti einungis leiðbeinandi en ekki bindandi. Þar sem vísað er í Skipulag borgarhluta, Árbær - borgarhluti 7 er um eldra aðalskipulag að ræða frá 2010-2030 sem fallið er úr gildi og með endurskoðun aðalskipulags til ársins 2040 varð þessi texti að leiðbeinandi ákvæðum, ekki bindandi skv. skipulagslögum.

Á vefsíðu fyrir aðalskipulag Reykjavíkurborgar kemur eftirfarandi samantekt fram sem er einnig að finna í lengra máli í inngangi Aðalskipulags Reykjavíkurborgar 2040:

„Eldri kaflar AR2010–2030 eru til leiðbeiningar og hafa þeir fengið nýja yfirskrift, ásamt skýringum um það sem hefur verið fellt úr gildi. Öll bindandi markmið og ákvæði sem sett eru fram í viðkomandi köflum og halda gildi sínu, eru einnig sett fram í græna heftinu í A-hluta. Ef upp kemur misræmi milli þess sem kemur fram í A-hluta aðalskipulagsins og þess sem kemur fram í neðangreindum köflum, gildir það sem sett er fram í A-hlutanum.“

Í aðalskipulagi 2040 er Elliðaárdalur skilgreindur sem opið svæði (OP4). Þar kemur fram að um OP4 gilda almenn markmið um borgargarða:

„Innan borgargarða er gert ráð fyrir útivistariðkun og fjölbreyttri mannvirkjagerð af ýmsum toga sem tengist nýtingu og þjónustu svæðanna til útiveru, afþreyingar og leikja og allrar almennrar frístundaiðkunar. Einnig má gera ráð fyrir veitingaaðstöðu og veitumannvirkjum. Samfélagsstofnanir geta verið heimilar, skv. ákvörðun í deiliskipulagi.“

Þar kemur einnig fram að meginstefna í skipulagi svæðisins sé að skapa jafnvægi milli verndunar og nýtingar svæðisins til útivistar. Deiliskipulagstillagan breytir ekki þeirri meginlandnotkun eða þeim meginmarkmiðum sem aðalskipulagið setur fyrir svæðið heldur felur í sér nánari útfærslu á skipulagi þess í tengslum við fyrirhugaða niðurlagningu Elliðaárvirkjunar.

Árfarvegur Elliðaár fellur einnig undir flokkinn Vötn, ár og sjór (V):

„Vatnsfletir núverandi og fyrirhugaðra vatna, fallvatna og sjávar, þar með talin lega þeirra vegna stífla, breytinga á árfarvegum og landfyllinga...“

„... Gera má ráð fyrir mannvirkjum innan helgunarsvæðis áa og vatna sem tengjast notkun svæðanna til útivistar, s.s. stíga og dvalar- og áningarstaða. Ár og vötn eru hluti af heildarskipulagi opinna svæða í borgarlandinu en hafa sérstaka skilgreiningu sem ár, vötn og sjór (V) á landnotkunaruppgætti.“

Eins og fram kemur í skilgreiningunni geta breytingar átt sér stað á árfarvegum. Á meðan áin fellur í sinn náttúrulega farveg er eðlilegt að halda áfram legunni út frá lóninu undir flokknum Vötn, ár og sjór skv. AR2040. Deiliskipulagið stangist því ekki á við aðalskipulag, þar sem deiliskipulagið er aðeins að skilgreina nánar vatnsstöðu árinna (sem rúmast öll innan V flokksins). Skipulagslög og reglugerð kveða t.a.m. ekki um að skilgreina þurfi vatnshæð út frá hæsta eða lægsta punkti, svo afmörkunin er að einhverju leyti opin til túlkunar.

Uppdrættir aðalskipulags sýna landnotkun í megindráttum. Aðalskipulagið tekur sjálft fram að landnotkunarsvæði séu almennt mörkuð í nokkuð grófum dráttum og að nánari

útfærsla fari fram á deiliskipulagsstigi. Það verður því ekki eitt og sér ráðið af framsetningu Árbæjarlóns á uppdrætti að aðalskipulagið marki bindandi stefnu um tiltekna vatnsstöðu lónsins. Að mati skipulagsyfirvalda er deiliskipulagstillagan því í samræmi við gildandi Aðalskipulag Reykjavíkur 2040.

Á náttúruminjaskrá er vatnasvið Elliðaár í Elliðaárdal skráð á grundvelli fjölbreytts náttúrufars og útivistargildis svæðisins. Við gerð deiliskipulagstillögunnar hefur verið litið til þeirra náttúruverðmæta sem skráningin byggir á og í greinargerð fjallað sérstaklega um áhrif tillögunnar á vatnshlot, vistkerfi, fuglalíf, landslag, ásynd og önnur umhverfisgæði, auk mótvægisáðgerða, þar sem við á.

Að mati skipulagsyfirvalda verður því ekki séð að deiliskipulagstillagan brjóti í bága við þau náttúru- og útivistargildi sem liggja til grundvallar skráningu svæðisins á náttúruminjaskrá. Við áframhaldandi undirbúning framkvæmdarinnar og við leyfisveitingar verður gætt að því að draga eins og kostur er úr neikvæðum áhrifum á þau náttúruverðmæti sem liggja til grundvallar skráningu svæðisins á náttúruminjaskrá.

Fyrirspurn um málsmeðferð vegna niðurlagningar Elliðaárvirkjunar var send Skipulagsstofnun. Í svari stofnunarinnar, dags. 25. júní 2024 kemur fram að stofnunin hafi farið yfir málið og komist að þeirri niðurstöðu að fyrirhuguð framkvæmd falli ekki undir lög nr. 111/2021 um umhverfismat framkvæmda og áætlana.

Fyrir liggur að niðurlagning Elliðaárvirkjunar fer fram samkvæmt þeirri málsmeðferð sem kveðið er á um í 79. gr. vatnalaga nr. 15/1923. Umhverfis- og orkustofnun hefur farið yfir framlagða niðurlagningaráætlun og metið hana fullnægjandi samkvæmt ákvæðinu. Við undirbúning deiliskipulagstillögunnar var jafnframt framkvæmt áhrifamat á vatnshlotum í samræmi við lög nr. 36/2011 um stjórn vatnamála. Samkvæmt niðurstöðu matsins eru áhrif breytinganna metin til lengri tíma mjög jákvæð, bæði á vatnshlot og lífríki þeirra. Skipulagsyfirvöld leggja þá málsmeðferð sem fram fer samkvæmt vatnalögum og lögum um stjórn vatnamála til grundvallar við meðferð deiliskipulagstillögunnar.

Tillagan byggir á þeirri stefnu að við niðurlagningu Elliðaárvirkjunar verði vatnafar svæðisins fært nær náttúrulegu ástandi eftir því sem kostur er, með hliðsjón af ákvæðum vatnalaga, jafnframt því sem tekið er tillit til friðaðra mannvirkja og núverandi landnotkunar. Við undirbúning tillögunnar var stuðst við fyrirliggjandi fuglatalningar, sem sýna sama eða meiri tegundafjölda en árið 2019. Tegundasamsetning hefur breyst, fleiri vaðfugla og spörfugla er að finna en færri litla andfugla.

Sjá má rannsókn hér:

https://orkuveitan.overcastcdn.com/documents/RVK_V%C3%B6ktun_fugla_vi%C3%B0_%C3%81rb%C3%A6jarst%C3%ADflu_-_2022.pdf

Aðrar athugasemdir varða ekki deiliskipulagsbreytingu, en hægt er að senda ábendingar á Umhverfis-og skipulagssvið og erindið sett í réttan farveg.

8. Ath. Gunnar Valdimar Árnason

Athugasemd

Gunnar mótmælir fyrirhugaðri deiliskipulagsbreytingu í Elliðaárdal samkvæmt tillögu dags. 25.02.2026 og tekur undir umsögn Sveins Jónatanssonar um málið og vísar til þeirra sjónarmiða sem þar koma fram. Hefur sterka persónulega tengingu við svæðið, þar sem viðkomandi bjó þar á árunum 1967–1988 og hefur nýverið flutt aftur á svæðið.

Gunnar hefur orðið var við verulegt sig á eigin lóð, einkum sunnanvert við húsið. Stuðningsveggur á lóðinni hefur gefið eftir og er talinn ónýtur vegna sigs í jarðvegi. Hefur áhyggjur af því að lagnir innan lóðarinnar hafi skemmst eða brotnað vegna jarðvegshreyfinga. Hann veltir upp hver beri ábyrgð á því tjóni sem orðið hefur eða kann að verða vegna sigs og breytinga á aðstæðum á svæðinu.

Óskað er eftir að vatni verði hleypt aftur í lónið og að fyrri ástand þess verði endurheimt.

Svar

Vísað er í svör við athugasemdum og umsögnum umsagnaraðila númer 2 og 6.

Ekkert liggur fyrir um að varanleg tæming Árbæjarlóns hafi haft í för með sér neikvæð áhrif á fasteignir eða umhverfi þeirra. Því er því hafnað að varanleg tæming Árbæjarlóns hafi valdið sigi og skemmdum á fasteignum í Árbæ. Í þessu sambandi þarf að hafa í huga að vatnsmagn í lóninu hefur ávallt tekið breytingum árlega.

Þar sem ekki liggur fyrir nein sönnun um tjón er ekki unnt að svara því til hver gæti hugsanlega borið skaðabótaábyrgð á ætluðu tjóni.

Aðrar athugasemdir varða ekki deiliskipulagsbreytingu, en hægt er að senda ábendingar á Umhverfis-og skipulagssvið og erindið sett í réttan farveg.

9. Ath. Hörður Guðjónsson f.h. Íþróttafélagsins Fylki

Athugasemd

Félagið hefur starfað við Fylkisveg frá 1967 og tengist dalnum sterkum böndum og saga íþróttaiðkunar í Árbæ og nýting Elliðaárdals er samofin. Dalurinn hefur verið nýttur til hlaupa, skipulagðra hlaupa, hestamennsku og stangveiði. Svæðið er mikilvæg samgönguleið fyrir iðkendur og gangandi frá nærliggjandi hverfum. Mikilvægt er að viðhalda jafnvægi í nýtingu dalsins og tryggja greiðan aðgang iðkenda. Lagt er áhersla á að dalurinn haldi áfram hlutverki sínu sem íþrótt- og útivistarsvæði. Fylkir mótmælir hugmyndum um að leyfa fluguveiði á neðri svæðum árinna vegna öryggisáhættu. Skipulag má ekki þrengja að núverandi aðstöðu félagsins. Tryggja þarf að svigrúm sé fyrir framtíðaruppbyggingu Fylkis.

Svar

Tillagan hefur ekki áhrif á núverandi starfsemi eða aðstöðu félagsins. Bætt aðgengi yfir Elliðaár með nýrri brú styður áframhaldandi útivist og umferð um svæðið.

Aðrar athugasemdir varða ekki deiliskipulagsbreytingu, en hægt er að senda ábendingar á Umhverfis-og skipulagssvið og erindið sett í réttan farveg.

10. Ath. Ólína Valgerður Hansdóttir

Athugasemd

Ólína lýsir verulegum áhyggjum af breytingum á lóninu og telur að þær hafi haft neikvæð áhrif á umhverfi, fuglalíf og ásýnd svæðisins. Bent er á að fjölbreytni fuglalífs hafi minnkað, gróður við vatnið hnignað og að áður eftirsótt útivistar- og náttúruupplifun hafi glatast að stórum hluta. Jafnframt er lagt til að lóninu verði haldið í hærri vatnsstöðu allt árið til að bæta aðstæður fyrir fugla, fisk og almenning.

Ólína telur að garður og mannvirki innan hans hafi orðið af tjóni vegna sigs um 2-5cm og að sig sé sjáanlegt á nálægum lóðum sem er talið er að stafi af tæmingu lónsins og áhrifum á vatnsbúskap vegna þess.

Svar

Vísað er í svör umsagnaraðila númer 2, 6 og 8.

Tillagan byggir á þeirri stefnu að við niðurlagningu Elliðaárvirkjunar verði vatnafar svæðisins fært nær náttúrulegu ástandi eftir því sem kostur er, með hliðsjón af ákvæðum vatnalaga, jafnframt því sem tekið er tillit til friðaðra mannvirkja og núverandi landnotkunar. Við undirbúning tillögunnar var stuðst við fyrirliggjandi fuglatalningar, sem sýna sama eða meiri tegundafjölda en árið 2019. Tegundasamsetning hefur breyst, fleiri vaðfugla og spörfugla er að finna en færri litla andfugla. Sjá má rannsókn hér:

https://orkuveitan.overcastcdn.com/documents/RVK_V%C3%B6ktun_fugla_vi%C3%B0_%C3%81rb%C3%A6jarst%C3%ADflu_-_2022.pdf

Ekkert liggur fyrir um að varanleg tæming Árbæjarlóns hafi haft í för með sér neikvæð áhrif á fasteignir eða umhverfi þeirra. Því er því hafnað að varanleg tæming Árbæjarlóns hafi valdið sigi og skemmdum á fasteignum í Árbæ. Í þessu sambandi þarf að hafa í huga að vatnsmagn í lóninu hefur ávallt tekið breytingum árlega.

Þar sem ekki liggur fyrir nein sönnun um tjón er ekki unnt að svara því til hver gæti hugsanlega borið skaðabótaábyrgð á ætluðu tjóni.

11. Ath. Einar Schweitz Ágústsson

Athugasemd

Sama athugasemd send inn og við umsagnaraðila númer 6.

Svar

Vísað er í svör til umsagnaraðila númer 6.

12. Ath. Friðþjófur Arnar Árnason f.h. Hafrannsóknarstofnunar

Athugasemd

Hafrannsóknarstofnun gerir ekki athugasemdir við ofangreinda tillögu að breytingu á deiliskipulagi en leggur jafnframt áherslu á að tímasetning framkvæmda sé utan göngutíma laxfiska. Að hönnun mannvirkja miðist við að sem minnst áhrif verði á lífríki Elliðaáa (t.d. efnisval, lýsing og nálægð við vatnsbakka) og að við framkvæmdir sé þess gætt að mengandi efni berist ekki í árvatnið. Hafrannsóknarstofnun telur

mikilvægt að vöktun fari fram á sýrustigi (pH-gildi) árinna neðan framkvæmdastaðar meðan á framkvæmdum stendur.

Svar

Ábendingar stofnunarinnar um hönnun mannvirkja, tímasetningu framkvæmda, mengunarvarnir og vöktun verða hafðar til hliðsjónar við áframhaldandi undirbúning og leyfisveitingar eftir því sem við á.

13. Ath. Svava Svanborg Steinarsdóttir f.h. Heilbrigðiseftirlits Reykjavíkurborgar

Athugasemd

Fagnar því að unnið sé að því að færa farveg Elliðaáa til náttúrulegs horfs eins og unnt er. Fyrirhugaðar breytingar koma til með að hafa jákvæð áhrif á vistkerfi ána og umhverfi til framtíðar. Gerir ekki athugasemdir við gögn málsins en vill benda á að þegar kemur til framkvæmda þarf að vera til viðbragðsáætlun vegna mengunaróhappa og tilgreina þarf þar að hafa þurfi þegar samband við HER ef slík óhöpp verða.

Svar

Ábendingar stofnunarinnar um viðbragðsáætlun vera hafðar til hliðsjónar við áframhaldandi undirbúning og leyfisveitingar eftir því sem við á.

14. Ath. Matthías Geir Pálsson

Athugasemd

Deiliskipulagsbreytingin felur í sér að afmörkun Árbæjarlóns er fjarlægð úr skipulaginu og í stað þess eru skilgreindir „náttúrulegir árfarvegir“. Umsagnaraðili er íbúi í Árbæ, býr í nálægð við svæðið og hefur sterkar skoðanir á fyrirhuguðum breytingum. Árbæjarlón var að mati umsagnaraðila mikilvægur hluti af umhverfi, ásýnd og upplifun svæðisins og íbúar og gestir nutu lónsins um árabíl og sakna þess nú eftir að það var fjarlægt. Talið er að fjarlægging lónsins hafi haft neikvæð áhrif á ásýnd og gæði umhverfisins á svæðinu. Umsagnaraðili telur að jarðsigi hafi aukist í görðum og undir húsum í nágrenninu eftir að lónið var tæmt.

Matthías gagnrýnir vinnubrögð Orkuveitu Reykjavíkur við framkvæmdina og telur skorta lagaheimild fyrir aðgerðunum, með vísan til úrskurðar nr. 24/2022. Hann gagnrýnir einnig að almannafé sé varið í málaferli gegn íbúum í því skyni að verja ákvörðun um fjarlægingu lónsins og skorar á nýja stjórn Orkuveitu Reykjavíkur að endurskoða ákvörðunina og leggja meiri áherslu á hagsmuni íbúa við meðferð málsins. Umsagnaraðili gagnrýnir einnig að deiliskipulagi sé breytt áður en endanleg niðurstaða liggur fyrir í dómsmáli um málið og telur að breytingin kunni að vera í ósamræmi við aðalskipulag og leggur til að deiliskipulagsbreytingin verði ekki samþykkt eða að afgreiðslu hennar verði að minnsta kosti frestað þar til niðurstaða dómsmáls liggur fyrir. Vísar til meðferðar málsins fyrir Landsrétti og dóms Hæstaréttar nr. 7/2026 frá 19. mars 2026, sem talið er að geti skýrt réttarstöðu málsins.

Leggur til að gert verði ráð fyrir Árbæjarlóni í skipulagi svæðisins til framtíðar.

Svar

Vísað er í svör umsagnaraðila númer 2.

Því er hafnað að varanleg tæming Árbæjarlóns hafi valdið sigi og skemmdum á fasteignum í Árbæ. Ekkert liggur fyrir um að varanleg tæming Árbæjarlóns hafi haft í för með sér neikvæð áhrif á fasteignir eða umhverfi þeirra. Í þessu sambandi þarf að hafa í huga að vatnsmagn í lóninu hefur ávallt tekið árlega breytingum.

Þar sem ekki liggur fyrir nein sönnun um tjón er ekki unnt að svara því til hver gæti hugsanlega borið skaðabótaábyrgð á ætluðu tjóni.

Með dómi Héraðsdóms Reykjavíkur 6. febrúar 2024 í máli nr. E-1208/2023 var ógiltur úrskurður úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála 20. október 2022 í máli nr. 24/2022. Í niðurstöðu umrædds úrskurðar komst úrskurðarnefnd umhverfis- og auðlindamála að þeirri niðurstöðu að varanleg tæming Árbæjarlóns hafi talist meiri háttar framkvæmd í skilningi skipulagslaga nr. 123/2010 og reglugerðar nr. 772/2012 um framkvæmdaleyfi þrátt fyrir að í 5. gr. reglugerðarinnar sé sérstaklega tekið fram að stíflur vegna virkjana teljist ekki til framkvæmda sem háðar eru framkvæmdaleyfi.

Nýúrskurðaður dómur í Landsrétti 341/2025 frá 7. október 2026 staðfestir dóm Héraðsdóms. Samkvæmt dóminum var tæming lónsins ekki framkvæmdarskyld heldur hluti af rekstri virkjunarmannvirkis og því ekki framkvæmd í skilningi skipulagslaga.

Það er kostur að kominn sé niðurstaða í dómsmál sem Matthías bendir á og er ekki að sjá að afgreiðsla eigi að hafa áhrif á breytingar á deiliskipulagi eins og auglýst var. Breyting skipulagsins staðfestir lok reksturs stíflunar við Árbæjarlón og vinnur að því að koma árfarvegi í náttúrulegan farveg eins og krafa er til við lok reksturs.

Aðrar athugasemdir varða ekki deiliskipulagsbreytingu, en hægt er að senda ábendingar á Umhverfis-og skipulagssvið og erindið sett í réttan farveg.

Niðurstaða

- Lagt er til að breyting á deiliskipulagi Elliðaárdals – Árbæjarlón, Árbæjarstífla og Rafstöðvarvegur – dags. 27. febrúar 2026 verði samþykkt óbreytt.

f.h. skipulagsfulltrúa Reykjavíkur

Ágúst Skorri Sigurðsson

verkefnastjóri